

Učitel matematiky

Martina Němcová

IX. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky a 19. letní škola Historie matematiky

Učitel matematiky, Vol. 7 (1999), No. 1, 54–56

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/150969>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1999

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

IX. SEMINÁŘ O FILOZOFICKÝCH OTÁZKÁCH MATEMATIKY A FYZIKY

a 19. letní škola Historie matematiky

Ve dnech 17. – 20. 8. 1998 se v Jevíčku uskutečnil již devátý seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky. Seminář uspořádala komise pro vzdělávání učitelů matematiky a fyziky JČMF ve spolupráci s Gymnáziem a Domovem mládeže v Jevíčku, hlavními organizátory byli D. Hrubý a A. Trojáněk. Semináře se zúčastnilo téměř 80 osob (učitelé základních, středních a vysokých škol a několik postgraduálních studentů).

Účastníci semináře získali již v červnu tzv. předseminární brožuru, při prezentaci pak monografii M. Němcová: *František Josef Studnička 1836–1903*. V průběhu semináře měli možnost zakoupit si nové i starší svazky edice *Dějiny matematiky*, časopis *Učitel matematiky* a další publikace.

Seminář byl slavnostně zahájen v pondělí 17. 8. v 16 hodin v krásné aule jevíčského gymnázia. Následovala přednáška *Teorie všeho kontra patafyzika (ke stému výročí narození a úmrtí dr. Faustrolla)* (J. Langer). Po večeri hovořil F. Morkes o postavení učitele matematiky ve 2. polovině 19. století u nás.

V úterý vyslechli účastníci semináře přednášky *Giordano Bruno v rudolfínské Praze* (I. Štoll) a *Filozofické zázemí pražských spisů G. Bruna* (K. Mačák). Po obědě proběhly přednášky věnované 150. výročí úmrtí Bernarda Bolzana (1781–1848). První přednášku *Základy matematiky očima Bernarda Bolzana* proslovila A. Šolcová, druhou přednášku *Karel Petr a Bernard Bolzano* přednesla Z. Crkalová, krátkou zprávou *Karel Rychlík a Bernard Bolzano* zpestřila program M. Hykšová; v pozdních odpoledních hodinách pak zazněla přednáška *Bernard Bolzano a základy matematické analýzy* (Š. Schwabik). Po večeri provedl D. Hrubý nové účastníky semináře po Jevíčku, mnozí zájemci úspěšně vykonali obtížnou přijímací zkoušku a stali se členy klubu Paracelsus.

Ve středu dopoledne proběhly přednášky *Bernard Bolzano a „Paradoxy nekonečna“* (E. Fuchs) a *Tycho Brahe* (A. a P. Hadra-

vovi), odpoledne se konala jen jedna přednáška, *James Clerk Maxwell a zrození dynamické teorie elektromagnetického pole* (J. Podolský). Zbytek odpoledne byl věnován panelové diskusi *Co to je realita?*. Po 20. hodině byl zahájen společenský večer, kterého se stejně jako v minulých letech zúčastnil vzácný host, doc. Arne Vrbský ze Zemědělské akademie v Grünfeldu; přednesl zde výsledky nejnovějšího bádání v teorii děr a superděr v souvislosti s výzkumem původu a smyslu písně *Kočka leze dírou*.

Ve čtvrtek byl poslední půlden semináře zahájen přednáškou *Potenciální energie a rovnováha sil v geometrii* (J. Šišma). Po krátké přestávce a závěrečné diskusi byl devátý seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky slavnostně ukončen.

Na seminář volně navázala 19. letní škola z historie matematiky, která se v Jevíčku konala ve dnech 21. – 25. srpna. Zúčastnilo se jí více než 40 osob. Připravila ji Stálá pracovní skupina pro dějiny matematiky a oborové rady postgraduálního studia *Obecné otázky matematiky a informatiky* při MFF UK v Praze a PřF MU v Brně. Hlavní program letní školy sestával z těchto přednášek:

- J. Čižmár: *Vznik a vývoj matematickej symboliky*
 Z. Crkalová: *Matematika na Univerzitě Karlově v 1. polovině 20. století*
 H. Durnová: *Ženy v matematice*
 J. Houska: *Bolzano, Cauchy a Grattan–Guinnessova hypotéza*
 J. Hrdličková: *Masarykova univerzita před padesáti lety*
 M. Hykšová: *Matematika na Univerzitě Karlově v 18. století*
 Z. Kubištová: *Matematika na Univerzitě Karlově po 2. světové válce*
 P. Leischner: *Zobecňování a analogie Pythagorovy věty*
 K. Lepka: *Historie Fermatových kvocientů*
 K. Mačák: *Poznámka k teorii duhy*
 M. Navrátil: *Využití systému počítačové algebry při výuce numerických metod*
 M. Němcová: *Matematika na Univerzitě Karlově v 19. století*
 I. Netuka: *Matematická analýza před sto lety*
 P. Rys: *Několik poznámek k Riemannově habilitační přednášce*
 P. Šišma: *Matematika na německé technice v Brně*

- A. Šolcová: *Matematika v knihovně Bernarda Bolzana*
 A. Šolcová: *Marin Mersenne v teorii čísel, v dopisech, v hudbě a na Internetu*
 P. Trojovský: *Fibonacciho čísla a řady*
 J. Veselý: *Role experimentu v matematice*

Program byl zpestřen nedělním společenským večerem.

Za úspěšný průběh semináře i letní školy je třeba poděkovat kolektivu Domova mládeže v Jevíčku, manželům Hrubým, bez jejichž obětavosti by se letní školy a semináře v Jevíčku konat nemohly, a všem organizátorům.

Čtvrtý seminář z historie matematiky pro vyučující na středních školách je plánován na srpen 1999. Zájemci si již nyní mohou napsat o přihlášku na adresu RNDr. Dag Hrubý, Gymnázium, A. K. Vítáka 452, 569 43 Jevíčko.

20. letní škola *Historie matematiky* se bude konat koncem srpna 1999. Kontaktní adresa: doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., Přírodovědecká fakulta MU, Janáčkovo nám. 2a, 662 95 Brno.

Martina Němcová

8. LETNÍ ŠKOLA V PŘÍRODĚ pro učitele matematiky

Areál mateřské školy v Dobřichovicích přivítal první účastníky naší Školy v přírodě 1. července 1998 a rozloučil se s námi 5. července. Čas, který jsme zde strávili, byl naplněn řadou přednášek a pracovních seminářů. Účastníkům školy byl nabídnut tento odborný program:

- Rytmus, řád a estetika* (Alena Šarounová)
Stereometrie – výukový program na PC (Jaroslav Reichl)
Geometrie pohybu (Alena Šarounová)
Z dějin astronomie (Jindřich Bečvář)
Kinematická geometrie (Alena Šarounová)
Astronomie v 16. a 17. století (Jindřich Bečvář)